

STORTINGET

Representantforslag 218 S

(2024–2025)

fra stortingsrepresentantene Kjell Ingolf Ropstad, Dag Inge Ulstein
og Olaug Vervik Bollestad

Dokument 8:218 S (2024–2025)

**Representantforslag fra stortingsrepresentantene
Kjell Ingolf Ropstad, Dag Inge Ulstein og Olaug
Vervik Bollestad om ulike tiltak for å styrke friskoler**

Til Stortinget

Bakgrunn

Tilskudd til kombinerte skoler

Høsten 2023 foreslo regjeringen en ny tilskuddsmo-
dell som innebar store kutt for skoler som både har bar-
ne- og ungdomsskole, såkalt kombinerte skoler. Den fo-
reslåtte tilskuddsmodellen ble vedtatt våren 2024, men
i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett kom regjer-
ingen friskolene i møte med å innføre et særtilskudd
som skal kompensere for kuttet i den nye tilskuddsmo-
dellen. Dette særtilskuddet er avgjørende for eksisten-
sen til kombinerte skoler. Når regjeringen ikke indek-
sregulerer dette tilskuddet eller korrigerer det i henhold
til økt elevtall, vil det gradvis svekkes som kompensaa-
sjon. Å rette opp i dette har en kostnadsramme på om-
lag 9 mill. kroner for 2025.

Særtilskuddet har en ramme på 300 mill. kroner (i
2024-kroner) når modellen er fullt ut innfasert i 2029. Det
at tilskuddet fastsettes ut fra et valgt beløp som bevilges
over statsbudsjettet, gjør at den samlede utbetalingen til
skolene ikke endres i samsvar med endringen i elevtall i
kombinerte private skoler med rett til statstilskudd. Dette
er i seg selv et brudd på prinsippet om at tilskuddet til sko-
lene skal være 85 prosent av tilskuddsgrunnlaget per elev.

Særtilskuddet bør derfor være en sats som knyttes
opp mot de andre tilskuddssatsene i tilskuddsmodellen,

slik at samlet tilskudd til privatskolene endres i samsvar
med variasjonen i samlet elevtall i private grunnskoler
med rett til statstilskudd. En slik ordning vil bli mer i
samsvar med privatskoleloven § 6-1, og det vil også gi
skolene større forutsigbarhet.

Finansiering av individuell tilrettelagt opplæring (ITO) tidligere kalt spesialundervisning for friskoler

Agenda Kaupangs rapport «Kostnader i kommunal
grunnskole» fra 2023 viser at det er stor forskjell mellom
hva friskoler trekkes for i tilskuddsgrunnlaget per spesi-
alundervisningstime (1 871 kroner) og hva de faktisk får
refundert fra kommunene (vesentlig under 1 274 kro-
ner per spesialundervisningstime). Finansieringsmo-
dellen er ment å gå opp i opp, men dette er i praksis ikke
tilfellet.

For videregående skoler viser tall fra Statistisk Sen-
tralbyrå at 8,4 prosent av elevmassen, de som går i fri-
skoler, mottar kun 4,5 prosent av midlene til spesialun-
dervisning. Dette indikerer at tilsvarende skjevheter fin-
nes i fylkenes finansieringsmodeller.

Ordningen med at kommuner og fylkeskommuner
selv kan lage modeller for refusjon av ITO har vist seg å
skape store forskjeller og underfinansiering av friskoler.
Det er uholdbart å la en slik praksis fortsette.

Et enkelt grep for å rette opp i denne skjevheten er
at friskolene fortsatt trekkes som før via Utdanningsdi-
rektoratet, men at denne summen ikke lenger inngår i
rammeoverføringene til kommunene og fylkene. I ste-
det bør Utdanningsdirektoratet fordele midlene direkte
til friskolene basert på antall registrerte timer til ITO.
Det bør også tas høyde for at en høyere andel elever med
rett til spesialundervisning velger friskoler.

En slik ordning sikrer at midlene som er trukket ut fra friskolenes tilskudd for å finansiere ITO-kostnader i friskoler, faktisk går til dette formålet.

Merverdiavgiftskompensasjon for skoler godkjent etter privatskolelova kapittel 6A

Offentlige skoler får full merverdiavgiftskompensasjon og private skoler med statstilskudd omfattes av merverdiavgiftskompensasjonsloven § 2, som gir 100 prosent refusjon av merverdiavgift på innkjøp til skoledriften. Skoler godkjent etter privatskolelova kapittel 6A (Kunsts skoler, yrkesdykkerskole og bibelskoler) er derimot ikke omfattet av denne ordningen. Kunnskapsdepartementet har erkjent at tilskuddet til 6A-skolene blir for lavt fordi satsen gjenspeiler en situasjon hvor skolen har merverdiavgiftskompensasjon, noe 6A-skolene ikke har. Skolene mottar derfor et påslag på tilskuddssatsen for å dekke merverdiavgift, men dette påslaget utgjør kun ca. 30 prosent av skolenes reelle merverdiavgiftskostnader.

En god del 6A-skoler har tidligere fått støtte gjennom momskompensasjonsordningen for frivillige organisasjoner, men denne ordningen er under endring. Dette gjør at en ny merverdiavgiftskompensasjonsordning for bibelskolene haster.

6A-skolene tilbyr utdanning med betydelig samfunnsnytte, særlig innen kunst- og kulturliv, menigheter, kirker og frivillige organisasjoner. Studentundersøkelsen 2024 viser at bibelskoler spiller en viktig rolle i rekrutteringen til teologi og frivillig arbeid. Det er derfor viktig å sikre at disse skolene får rettferdig finansiering.

For å sikre full merverdiavgiftskompensasjon bør 6A-skolene omfattes av samme ordning som private grunnskoler og videregående skoler. Dette kan gjøres ved å inkludere skoler som gir yrkesrettet opplæring godkjent etter kapittel 6A i privatskolelova i merverdiavgiftskompensasjonsloven § 2.

Alternativt kan man øke kompensasjonspåslaget på tilskuddssatsen til 6A-skolene slik at det dekker deres faktiske momskostnader.

Likebehandling av 6A-skoler i tilskuddsordningen

Skoler godkjent etter privatskolelova kapittel 6A fikk i 2023 redusert statstilskuddet fra 75 prosent til 65 prosent. Dette har skapt store økonomiske utfordringer for skolene og økte skolepenger for elevene, som ofte er unge med begrensede økonomiske ressurser.

Flere høringsinstanser, blant annet Den norske kirke, Kragerø kommune og Nesodden kommune, uttrykte bekymring for kuttet da det ble foreslått. I sine høringsuttalelser peker de på at skolene gir viktig kompetanse til samfunnslivet, kunst- og kulturlivet samt næringslivet. Bibelskoler er en sentral rekrutteringsarena for kirker og menigheter, Kragerø Kunsts skole beriker lokalsamfunnet og Norsk Yrkesdykkerskole utdanner yrkesdykkere til viktige roller i norsk industri.

For å sikre disse skolenes fremtid bør de få samme tilskuddsandel som andre skoler godkjent under privatskolelova, det vil si 85 prosent av tilskuddsgrunnlaget. Kostnaden for dette er om lag 48 mill. kroner. En tilbakeføring til 75 prosent vil koste om lag 24 mill. kroner. Forslagsstillerne ønsker primært likebehandling, men fremmer som et første steg forslag om å reversere kuttet til disse skolene som ble gjort i 2023.

Forslag

På denne bakgrunn fremmes følgende

for s l a g:

1. Stortinget ber regjeringen gjøre særtilskuddet for kombinerte skoler om til en egen tilskuddssats, slik at det ikke vil være behov for å indeksregulere og korrigere for elevtall hvert år i statsbudsjettet.
2. Stortinget ber regjeringen sikre at friskolene får refundert hele beløpet de trekkes for i tilskuddsgrunnlaget per spesialundervisningstime.
3. Stortinget ber regjeringen sikre at skoler godkjent etter privatskolelova kapittel 6A blir fullt ut kompensert for sine reelle kostnader til merverdiavgift.
4. Stortinget ber regjeringen sikre at skoler godkjent etter privatskolelova kapittel 6A får statstilskudd tilsvarende 75 prosent av tilskuddsgrunnlaget.

10. april 2025

Kjell Ingolf Ropstad

Dag Inge Ulstein

Olaug Vervik Bollestad

